

ЮРИДИЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ТЕРМІНИ В АНГЛОМОВНОМУ ДІЛОВОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ НАВЧАЛЬНИХ ТЕКСТІВ)

LEGAL AND MANAGERIAL TERMS IN ENGLISH BUSINESS DISCOURSE (BASED ON EDUCATIONAL TEXTS)

Строченко Л.В.,

orcid.org/0000-0003-3619-3484

доктор філологічних наук, доцент,

професор кафедри іноземних мов

Національного університету «Одеська юридична академія»

Томчаковська Ю.О.,

orcid.org/0000-0003-0117-2704

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри іноземних мов

Національного університету «Одеська юридична академія»

Шевченко-Бітенська О.В.,

orcid.org/0000-0002-0845-3114

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов

Національного університету «Одеська юридична академія»

Лесневська К.В.,

orcid.org/0000-0003-0903-4170

старший викладач кафедри іноземних мов

Національного університету «Одеська юридична академія»

У статті здійснено комплексний аналіз юридичної та управлінської термінології в англomовному діловому дискурсі, що постає багаторівневим комунікативним середовищем сучасності. Показано, що юридична терміносистема характеризується високим ступенем кодифікації, стабільністю та нормативною точністю. Для неї типовими є латинізми, усталені формули та конструкції, що унеможливають багатозначність трактування. Управлінська термінологія, навпаки, відзначається динамічністю, відкритістю до інновацій і частим використанням метафоричних моделей та акронімів, які відображають потребу бізнесу в розвитку, гнучкості та переконливості комунікації. На основі аналізу корпусу навчальних текстів *British Council: LearnEnglish – Business magazine* доведено, що ці матеріали моделюють передусім управлінський дискурс і містять лексико-семантичні кластери, пов'язані з організацією праці, проведенням нарад, веденням переговорів, а також із проблематикою сталого розвитку та корпоративної соціальної відповідальності. Юридична лексика у корпусі репрезентована опосередковано – через процедурні формули й загальні номінації (*policy, procedure*), що визначають рамки корпоративного регулювання. Такий формат навчальних текстів дає змогу формувати у студентів базову професійну компетентність, необхідну для подальшого опрацювання спеціалізованої правової документації. Результати дослідження підтверджують доцільність використання зазначеного корпусу як навчальної платформи для поетапного опанування бізнес-англійської. Спочатку матеріали слугують основою для засвоєння управлінської лексики, далі – для поступового введення юридичних термінів. Такий підхід забезпечує ефективне формування іншомовної професійної компетентності майбутніх юристів, менеджерів та фахівців у сфері міжнародного бізнесу, сприяє розвитку міжкультурної комунікації та підвищує рівень готовності студентів до професійної діяльності у глобалізованому діловому середовищі.

Ключові слова: англomовний діловий дискурс; юридична термінологія; управлінська термінологія; когнітивні моделі; навчальні тексти; міжкультурна комунікація

The article presents a comprehensive analysis of legal and managerial terminology in English business discourse, which emerges as a modern multi-layered communicative environment. It is shown that the legal terminological system is characterized by a high degree of codification, stability, and normative precision. It typically includes Latinisms, established formulas, and fixed constructions that eliminate the possibility of ambiguous interpretation. Managerial terminology, by contrast, is marked by dynamism, openness to innovation, and frequent use of metaphorical models and acronyms that reflect the business need for development, flexibility, and persuasive communication. Based on the analysis of the corpus of educational texts from the *British Council: LearnEnglish – Business magazine*, it has been proven that these materials predominantly model managerial discourse and contain lexical-semantic clusters related to work organization, meetings, negotiations, as well as issues of sustainable development and corporate social responsibility. Legal vocabulary in the corpus is represented indirectly – through procedural formulas and general designations (*policy, procedure*) that define the framework of corporate regulation. This format of educational texts allows students to develop basic professional competence necessary for further work with specialized legal documentation. The findings confirm the feasibility of using this corpus as a learning platform for the step-by-step acquisition of business English. At the initial stage, the materials serve as

a basis for mastering managerial vocabulary, and later – for the gradual introduction of legal terms. This approach ensures the effective formation of foreign-language professional competence of future lawyers, managers, and international business specialists, contributes to the development of intercultural communication, and increases students' readiness for professional activity in a globalized business environment.

Key words: English business discourse; legal terminology; managerial terminology; cognitive models; educational texts; intercultural communication

Постановка проблеми. Сучасний англомовний діловий дискурс є складним і багаторівневим комунікативним середовищем, у якому взаємодіють різні галузі знань, практик і соціальних інституцій. Важливе місце у ньому посідає юридична й управлінська термінологія, що становить основу для точного й ефективного передавання професійної інформації. Саме терміни відображають специфіку правових норм, управлінських процесів, бізнесових стратегій і фінансових механізмів, водночас забезпечуючи єдине тлумачення понять у глобальному діловому спілкуванні.

Правові та управлінські терміни формують ядро професійного мовлення у сферах бізнесу, менеджменту, міжнародних відносин та корпоративного врядування, оскільки без них неможливе ні укладання договорів, ні ведення переговорів, ні організація внутрішньої та зовнішньої політики компанії. Термінологічна точність у діловій комунікації відіграє особливо важливу роль, адже будь-яка двозначність чи неточність може призвести до юридичних колізій, економічних втрат або управлінських помилок. Тому правові та управлінські терміни не лише забезпечують стандартизацію та уніфікацію професійного дискурсу, а й виконують регулятивну функцію, впливаючи на прийняття рішень і результативність співпраці між суб'єктами права та бізнесу.

Вивчення юридичної й управлінської термінології в англомовному діловому дискурсі має як теоретичне, так і практичне значення. З одного боку, воно сприяє виявленню структурно-семантичних особливостей професійної лексики, дослідженню моделей словотворення, семантичних зсувів та жанрових умов її функціонування. З іншого боку, аналіз функціонування таких термінів має прикладний характер, адже їхнє опанування є необхідною умовою для формування іншомовної професійної компетентності майбутніх юристів, менеджерів і фахівців з міжнародного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика юридичної та управлінської термінології в англомовному діловому дискурсі розробляється у кількох взаємопов'язаних напрямках.

По-перше, значна увага приділяється дослідженню терміносистем у сфері бізнесу та менеджменту. Роботи цього напрямку акцентують на специфіці англомовної терміносистеми

менеджменту, динамічності бізнес-лексики та взаємодії управлінських термінів з економічними й правовими поняттями [1; 4].

По-друге, ґрунтовно вивчається юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. Дослідження зосереджуються на її генезі, дериваційних процесах, семантичній структурі, класифікації та особливостях функціонування в англомовних і україномовних правових текстах. Окремо підкреслюється значення юридичної термінології для уніфікації правового дискурсу та забезпечення точності правової комунікації [2; 5; 6; 8].

По-третє, розглядаються загальні питання терміноутворення й розвитку англійської термінології. У цих працях визначаються семантичні та соціолінгвістичні засади формування термінів, окреслюються тенденції розвитку сучасної англійської терміносистеми, а також підкреслюється її взаємозв'язок з потребами суспільства та професійної практики [3; 7].

По-четверте, важливим напрямом є когнітивний і перекладознавчий аналіз термінології ділового дискурсу. У зарубіжних дослідженнях простежується роль метафоричних моделей у бізнес-англійській та їхній вплив на формування нових когнітивних схем, що відкриває перспективи для перекладацької практики й міжкультурної комунікації [9].

Таким чином, у сучасній науці юридична та управлінська термінологія розглядається крізь призму системності, структурно-семантичних особливостей і когнітивно-комунікативних механізмів, що дозволяє трактувати її як ключовий чинник організації англомовного ділового дискурсу.

Постановка завдання. Мета роботи – проаналізувати функціонування юридичних та управлінських термінів в англомовному діловому дискурсі, окреслити їхні структурно-семантичні особливості та визначити роль у навчально-професійному контексті. Завдання дослідження: розглянути специфіку юридичної та управлінської термінології в англомовному бізнес-спілкуванні; здійснити аналіз корпусу навчальних матеріалів з ресурсу British Council: LearnEnglish – Business magazine; з'ясувати, яким чином використання таких текстів може сприяти формуванню у студентів навичок професійної комунікації англійською мовою.

Матеріалом дослідження слугують автентичні тексти для навчання бізнес-англійської, розміщені на освітньому ресурсі British Council LearnEnglish (Business magazine) [12], що відображають сучасний стан англomовного ділового дискурсу та містять широкий спектр юридичної й управлінської термінології.

Виклад основного матеріалу. Юридична та управлінська термінологія в англomовному бізнес-спілкуванні вирізняється низкою специфічних рис, які визначають її функціонування та роль у професійному дискурсі. Юридична лексика відзначається високим ступенем кодифікації та стабільності, оскільки безпосередньо пов'язана з правовими системами, регуляціями та прецедентним правом. Для неї характерні латинізми, усталені формули на зразок *without prejudice* чи *force majeure*, а також юридичні дублети на кшталт *null and void*. Тексти правового жанру орієнтовані на точність і однозначність викладу, тяжіють до формальної нейтральності та об'єктивності, що реалізується через часте використання пасивних конструкцій і модальних дієслів *shall*, *must*, *may*. Саме вони визначають межі відповідальності, окреслюють зобов'язання сторін і мінімізують можливість подвійного трактування.

Управлінська термінологія, на відміну від юридичної, демонструє значно більшу гнучкість і чутливість до змін ринку та появи нових тенденцій у сфері бізнесу. Вона активно поповнюється неологізмами, метафоричними моделями та акронімами на зразок KPI, ESG, OKR. У текстах часто використовуються дієслівні форми (*to benchmark*, *to onboard*), а також усталені колокації типу *drive growth* чи *unlock value*, які відображають динаміку розвитку й прагнення до інновацій. Якщо юридична лексика забезпечує нормативність і стандартизацію, то управлінська зорієнтована на мотивацію, переконання, створення образів змін і узгодження інтересів стейкхолдерів.

Семантична специфіка обох терміносистем формує відмінні когнітивні моделі. Юридичні терміни спрямовані на встановлення меж, окреслення санкцій і визначення умов правових відносин (*breach of contract*, *limitation of liability*). Управлінські ж концепти, навпаки, ґрунтуються переважно на метафоричних схемах, запозичених із військової (*strategy*, *frontline*), механістичної (*levers of growth*, *engines of innovation*) та просторової (*roadmap*, *pipeline*) сфер. У результаті юридичний дискурс прагне максимальної чіткості та уникає двозначності, тоді як управлінський активно використовує оцінність і метафоричність для підсилення комунікативного впливу.

У бізнес-спілкуванні ці терміносистеми нерідко взаємодіють, особливо у сфері корпоративного врядування, де юридична точність має поєднуватися з управлінською гнучкістю та прагматичністю. Такі поняття, як *conflict of interest policy*, *whistleblowing procedure*, *code of conduct*, *insider trading policy*, поєднують у собі правове підґрунтя та менеджерський вимір. При цьому одна й та сама лексема може набувати різних інтерпретацій. Наприклад, термін *materiality* у фінансово-правовому дискурсі означає поріг суттєвості інформації для інвестора, тоді як у менеджменті позначає рівень значущості проблеми для функціонування організації загалом [10; 11].

Аналіз корпусу навчальних матеріалів ресурсу British Council: LearnEnglish – Business magazine засвідчив, що тексти цього розділу орієнтовані на формування у студентів навичок роботи з бізнес-лексикою рівня B1–B2. Вони охоплюють сучасні форми організації праці, питання проведення нарад і переговорів, а також проблематику корпоративної соціальної відповідальності й екологічного впливу бізнесу. Матеріали структуровано у навчальному форматі: подаються автентичні або адаптовані тексти, супроводжені лексичними та граматичними поясненнями і системою інтерактивних вправ, спрямованих на засвоєння ключових термінів та колокацій.

В управлінському аспекті виявлено значну кількість лексико-семантичних кластерів, пов'язаних із організаційними моделями, командною взаємодією та практиками менеджменту. У статті про *agile working* представлено терміни, що позначають новітні підходи до організації праці, робочого простору та розподілу ролей. У текстах про наради системно використовується процедурна лексика – *agenda*, *attendee list*, *minutes*, *action points*, яка стандартизує процес ухвалення рішень і документування відповідальності. Вона утворює проміжний пласт між управлінською та квазіправовою термінологією, адже прямо пов'язана з корпоративним врядуванням. У статтях, присвячених переговорам, акцент зроблено на лексиці, яка забезпечує узгодження інтересів сторін (*objectives*, *shared interests*, *creative options*), що репрезентує перехід від конфронтаційної до колаборативної моделі комунікації.

Особливий інтерес становлять матеріали, пов'язані з темою сталого розвитку та соціальної відповідальності бізнесу. У статті про екологічний вплив онлайн-торгівлі активно використовується термінологія на кшталт *carbon footprint*, *landfill*, *electric delivery vehicles*, *last kilometre*. Ця лексика відображає поєднання економічного, управлін-

ського та правового дискурсів, адже ESG-нарративи безпосередньо корелюють із вимогами корпоративного комплаєнсу та прозорості діяльності.

Юридична термінологія у корпусі Business magazine виявлена лише частково і найчастіше подається імпліцитно – через загальні номінації policy чи procedure. Вони визначають межі корпоративного регулювання, але не супроводжуються чіткими правовими дефініціями, що пояснюється навчальною спрямованістю матеріалів, які радше моделюють переддоговірну чи внутрішньокорпоративну комунікацію. У таких текстах юридична точність поступається місцем стандартизованим управлінським формулюванням і етичним або екологічним акцентам.

З граматики-дискурсивного погляду тексти характеризуються використанням імперативних конструкцій (Set a clear agenda; Clarify and check; End the meeting on time), модальних дієслів (need to, should), а також інструктивних структур типу *how-to*. Зазначене поєднання формує особливий стиль навчальних матеріалів, у якому інформативність гармонійно поєднується з тренінговою практикою.

Аналіз функціонування юридичної та управлінської термінології в англomовному бізнес-дискурсі дає змогу виявити низку тенденцій, що визначають їхнє місце у професійній комунікації. Насамперед слід підкреслити різний ступінь стандартизації. Якщо юридична термінологія орієнтована на сувору фіксацію значення та мінімізацію інтерпретаційних розбіжностей, то управлінська, навпаки, допускає варіативність, багатозначність і навіть образність, що підсилює її переконливий ефект у міжособистісному та корпоративному спілкуванні.

Варто також відзначити різні прагматичні установки. Юридичні терміни виконують передусім регулятивну функцію: вони структурують правові відносини, визначають обов'язки й відповідальність учасників ділової взаємодії. Управлінські ж терміни мають стратегічно-комунікативний характер: вони покликані мотивувати, сприяти консолідації колективу, формувати позитивний імідж компанії. Саме завдяки цій відмінності бізнес-спілкування водночас зберігає нормативність і динамічність.

У межах аналізу корпусу навчальних матеріалів British Council: LearnEnglish – Business magazine важливо простежити механізми інтеграції цих двох терміносистем. У процедурній лексиці нарад, що репрезентує «перехідний пласт» між юридичною та управлінською мовою, відбувається своєрідне накладання термінологічних

полів. Такі одиниці, як agenda, minutes, action points, у правовому контексті мають статус документів чи доказів, а в навчальних матеріалах подаються як інструменти ефективного менеджменту. Це свідчить про поступове формування гібридного шару лексики, який може бути використаний і в управлінських, і в юридичних жанрах.

Цікавим є й когнітивний аспект. У юридичній терміносистемі домінують концепти стабільності та обмеження: liability, contract, compliance. В управлінській системі – навпаки, концепти змін, розвитку й ефективності: growth, innovation, strategy. У навчальних текстах це виражається через баланс: матеріали прагнуть навчити майбутніх фахівців мислити водночас категоріями правових рамок і категоріями розвитку бізнесу.

Важливою характеристикою є також міждисциплінарність. Тексти з ESG-тематикою демонструють перетин управлінського й юридичного дискурсів із соціальними й екологічними вимірами. Наприклад, термін carbon footprint водночас є науковим, менеджерським і юридично-регуляторним, адже використовується і в комунікації з клієнтами, і в політиках комплаєнсу, і в міжнародних звітах про сталий розвиток, що підтверджує тенденцію до розширення термінологічних меж ділового спілкування та необхідність міждисциплінарної підготовки студентів.

Таким чином, корпус Business magazine можна розглядати як ефективну навчальну платформу для опрацювання управлінської термінології, процедурної лексики та ключових стратегій ділового спілкування. Його беззаперечною перевагою є можливість формування базового лексичного мінімуму з менеджменту, переговорів та ESG-дискурсу. Водночас юридична складова виявляється недостатньо репрезентованою, що потребує її цілеспрямованого доповнення спеціалізованими правовими текстами: контрактами, політиками комплаєнсу, аналітичними матеріалами. У практиці навчання цей корпус доцільно використовувати як стартовий рівень, що забезпечує поступовий перехід від «м'якої» управлінської лексики до «жорсткої» юридичної термінології, формуючи в комплексі іншомовну професійну компетентність у галузі права й менеджменту.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що юридична та управлінська термінологія є ключовими складниками англomовного ділового дискурсу, адже саме вони забезпечують точність, однозначність і результативність професійної комунікації. Юридичні терміни виявляють високий ступінь кодифікації, стабільності й нор-

мативності, тоді як управлінські відзначаються динамізмом, відкритістю до інновацій та метафоричністю. Їхня взаємодія найбільш чітко простежується у сфері корпоративного врядування, де правова точність поєднується з управлінською гнучкістю та прагматичністю.

Аналіз корпусу навчальних матеріалів British Council: LearnEnglish – Business magazine показав, що вони насамперед моделюють управлінський дискурс, формуючи у студентів лексико-семантичні кластери, пов'язані з організацією праці, проведенням нарад, переговорами й тематикою сталого розвитку. Юридична лексика представлена опосередковано – у вигляді процедурних формул і загальних номінацій на

позначення політик та регуляцій. Вищевказане дає змогу трактувати корпус як ефективну навчальну платформу для початкового оволодіння професійною лексикою та розвитку комунікативних навичок у сфері бізнесу й менеджменту. Водночас для поглибленого опрацювання правових аспектів необхідне залучення спеціалізованих текстів юридичного характеру.

Отже, інтегроване вивчення юридичної та управлінської термінології в англomовному бізнес-спілкуванні сприяє не лише підвищенню якості мовної підготовки студентів, а й формуванню їхньої готовності до міжкультурної комунікації та професійної діяльності у глобалізованому бізнес-середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галинська, О. М. Специфіка англomовної терміносистеми менеджменту як сфери бізнес-діяльності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2014. Вип. 45. С. 11–14.
2. Гумовська І. М. Англійська юридична термінологія в юридичних текстах: генезис, дериваційні та семантично-функціональні аспекти: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2000. 19 с.
3. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти : монографія. К. : KM Academia, 2000. 216 с.
4. Куделко З.Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин: синтагматичні та парадигматичні особливості. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філол. наук за спеціальністю 10.02.04 – германські мови, 2003. 232 с.
5. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків : ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ», 2015. 280 с.
6. Ляшук А. М. Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов : автореф. дис. канд. ... філол. наук : 10.02.17 / Київський нац. лінгвістичний ун-т. К., 2007. 22 с.
7. Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія: Навч. пос. К.: УІЛМ, 2002. 76 с.
8. Яцишин Н.П. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(2). С. 99-103.
9. Zheng J. Translation of Metaphors in Business English from a Cognitive Perspective. *International Journal of English Linguistics*. 2015. 5(2). С. 132–139. DOI: 10.5539/ijel.v5n2p132
10. A dictionary of business and management. URL: <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780199234899.001.0001/acref-9780199234899> (дата звернення: 18.04.2025 р.).
11. Legal dictionary. URL: <https://dictionary.law.com/> (дата звернення: 18.04.2025 р.).
12. Business magazine. LearnEnglish. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english/business-magazine> (дата звернення: 20.04.2025 р.).